

Pépé Smit, Degrading #2, 2009

Gesprek met Pépé Smit

Marianne Vollmer

Er moet altijd een boosaardige noot inzitten

Doodsmijmering

In de natuur wordt je omringd door de dood, lopend door rottende bladeren is elke plant en elk dier voornamelijk bezig de dood van zich af te slaan. Hoe mooi ook een bos, hoe schattig dat roodborstje, de natuur zelf kan zich met niets en niemand medelijden veroorloven, die dendert rücksichtslos door: leven uit dood uit leven zuigend. Dat is beangstigend maar tegelijkertijd bevrijdend; het doet er helemaal niet toe of jij leeft of dood bent, als er maar flink op los geleefd en doodgegaan wordt.

Pépé Smit

Pépé Smit, Fairy Tale, 2009

Ik groeide op in een tijd dat overal tegen zijn enorm in zwang was, dat viel helemaal niet op. Ik heb op wel vier lagere en vier middelbare scholen gezeten en was zestien jaar toen ik het huis uitging. Waarna ik in Arnhem op de circusschool trapeze wilde leren. Dat is niks geworden. Wat ik daar aan over heb gehouden is dat je overal onmiddellijk de leukste moet zijn. Dat zit er bij mij diep in. Het was mijn overlevingsstrategie en in zekere zin doe ik dat nog steeds. Er is mij vaak stoken en recalcitrantie verweten. Ik zou het zelf juist heel leuk vinden als anderen dat ook meer zouden doen. Ik leef altijd enorm op van mensen die wel eens een venijnige opmerking maken. Waar die lichte boosaardigheid vandaan komt? Ik ben bang dat ik lichtelijk agressief ben alhoewel het de laatste tijd wel wat minder erg geworden is. Je slechte eigenschappen kan je altijd omdraaien naar goede zoals bijvoorbeeld bij het

werk wat ik voor de NRC doe: illustraties maken bij artikelen. Ik moet daarvoor iets slims bedenken waarmee ik dan meestal iets onderuithaal...

Ik had in Arnhem vrienden die op de kunstacademie zaten. Ik heb gevraagd of ik een atelier kon krijgen en ben kunst gaan maken. Pas op m'n vijftiengste dacht ik nou ga ik maar eens naar een academie.

Scène

In mijn werk ben ik niet zo lief, een beetje gekanaliseerde slechtheid. Het is altijd een mix. Om het allemaal net iets mooier te kunnen laten zijn moet er wat boosaardigs bij want alleen maar mooie dingen maken kan ik niet.

Mijn werk is niet documentair, het is in scène gezet. Door steeds dezelfde persoon (dat ben ik zelf maar daar gaat het niet om) in mijn foto's en films te gebruiken in situaties die er heel aannemelijk uitzien hoop ik te bewerkstelligen dat

Pépé Smit, Degradation #1, 2009

men daardoor ziet dat het niet echt is. Maar juist doordat het er zo echt uitziet ga je toch een beetje twijfelen. Zo kan je bij mijn serie 'gevallen vrouwen' eerst denken: ze kijkt best wel gelukkig voor iemand die net is omgebracht (de wrede kant van de liefde of zo; dat als je je overgeeft aan de liefde je ook meteen gedood kunt worden; dat als je valt voor iemand je ook letterlijk valt). Maar misschien is ze ook wel niet dood. Dat je dus eigenlijk helemaal niet weet hoe het zit. Je ziet dit, maar het zou ook iets heel anders kunnen zijn. Ik zoek naar beelden die kloppen bij iets dat ik zelf als dubbel ervaar, niet eenduidig vind. Dat je er zelf een verhaal bij kunt verzinnen vind ik belangrijker dan dat ik iets vind en een illustratie voor die bevinding zoek. Dus als je aan mij zou vragen wat het is dan zou ik dat net zo min weten als jij. Het gaat mij er meer om dat je langer kijkt en niet meteen denkt te weten wat het is.

Natuur

De natuur van de vrouw is iets waar ik zelf niks bij voel maar er schijnt gedacht te worden dat de vrouw heel dicht bij de natuur staat - veel dichtter dan de mannen dat ze die natuur heel erg begrijpt. Ik kan bij vrouwen niet veel loskrijgen over die door vrouwen gevoelde oerkracht waar ik toch vaak dingen over lees. Volgens mij is die er helemaal niet. Ik denk eerder dat mannen bang zijn dat vrouwen dicht bij de natuur staan. Een oerangst voor vrouwen in wie zich een verschrikkelijk beest verstoppt houdt dat eigenlijk de natuur is die alles vernietigt en die als je even niet oplet en je

draait je om er ineens uitkomt. Daarom heb ik ook die vagina dentata gemaakt. De vleesgeworden angst van mannen voor zowel de vrouw als de natuur die eigenlijk niets liever wil dan mannen opeten. Als ik heel eerlijk ben is dat ook mijn diepste wens. (Licht uitbundig, MV)

Vergankelijkheid

Ik ben laatst naar een fototentoonstelling gaan kijken in het FOAM. Foto's van Sally Mann. Mijn vader was nog niet zo lang dood en ik droomde de hele tijd dat hij aan het vergaan was. Dacht, ik ga naar die tentoonstelling om te kijken hoe dat er uit ziet, dat helpt misschien. En het hielp, ik vond het er veel minder erg uitzien dan ik had gedacht. Het had toch een soort schoonheid. We hadden allerlei foto's bij hem in zijn kist gedaan. Daar moest ik steeds aan denken. Dwangvoorstellingen. Zag ze in een soep drijven en bedacht dat die foto's natuurlijk ook weggroten, dat afbeeldingen van een lichaam ook vergaan. Het zouden ook de herinneringen kunnen zijn. Als ik bijvoorbeeld aan mijn vader denk kan ik niet meer heel precies in m'n hoofd krijgen hoe hij deed. Dat zakt langzaam weg. Hij was regisseur en daar is het bij mij denk ik door gekomen. Ik was in het begin vooral geïnteresseerd in geluid. Ik kan nog altijd heel goed achteruit praten omdat ik dat als kind hoorde doordat ik boven zijn werkkamer sliep en eindeloos de geluiden van het heen en weer spoelen tijdens de montage hoorde.

Eigenlijk ben ik op mijn serie van 'vergane foto's' gekomen doordat we als kinderen in het bos zochten naar vieze

boekjes. Dat waren de eerste beelden voor mij van seks en porno en überhaupt van wat volwassenen deden. Je kreeg dat in de jaren zeventig natuurlijk wel te horen maar daar begreep je tegelijkertijd niets van. Ik bedoel als ze tegen me gezegd hadden we eten elkaar 's poep op zou ik gedacht hebben ja dat kan er ook nog wel bij. Die plaatjes die we vonden waren ook half vergaan. Je zag het niet meer zo goed. Dat letterlijk vieze van die vergane plaatjes en de porno - seks, dood en vergankelijkheid - gaf toch ook de opwindende van wat te vinden. Ik was ook altijd bang om lijken

te vinden in het bos. Een dode baby in een zak. Ik weet niet waar dat vandaan komt. Je hebt van die plekken met half-vergane autostoelen, een rottende al langgeleden verlaten caravan... Als ik in een bos loop heb ik altijd het idee dat er iemand achter me loopt. Die angst voor het bos zit ook in een filmpje van mij. Soms denk ik wel eens waarom maak ik niet gewoon hele mooie foto's van bossen? Daar kan het toch ook allemaal inzitten. Er is niemand die mij verbiedt om iets moois te maken maar ik kan het niet en ik mag het niet van mezelf. Er moet inderdaad een boosaardige noot in zitten omdat ik het anders niet geloof denk ik. ■

Pépé Smit (1963) woont en werkt in Amsterdam, kreeg haar opleiding bij de circusschool, de Gerrit Rietveld Academie en het Sandberg Instituut. Zij wordt vertegenwoordigd door Witzenhausen Gallery (Amsterdam) en Aeroplastics (Brussel). Haar werk bestaat uit in scène gezette foto's, film (Popdolls) en installaties. ■

Pépé Smit, Vagina Dentata #1, 2009